

УДК 811.161.2'373.21

НАУКОВИЙ СЕМІНАР «ОЙКОНІМІЯ УКРАЇНИ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ» (Київ, 17–18 вересня 2009 р.)

17–18 вересня 2009 року відділ ономастики Інституту української мови НАН України провів черговий науковий семінар «Ойконімія України: стан і перспективи розвитку».

У роботі семінару взяли участь дослідники з Воронежа, Києва, Кіровограда, Львова, Харкова, Хмельницького, Чернівців. Було заслухано близько 20 доповідей та повідомлень, які стосувалися різних проблем ойконіміки, зокрема назв поселень України.

Вступним словом розпочав семінар завідувач відділу ономастики Інституту, доктор філологічних наук **В.П. Шульгач**.

Із вітальним словом виступив на початку засідання директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор **П.Ю. Гриценко**. Він зазначив, що нині, на жаль, фактично немає єдиного кадастру назв населених пунктів України. Саме створення такого адміністративного довідника — одне з актуальних наших завдань сьогодні. Надзвичайно важливим на сьогодні є збереження українського онімного простору. Одним із нагальних наших завдань є також поглиблення теоретичних досліджень української топонімії. Директор Інституту підкреслив традиційність у проведенні семінарських засідань із проблем слов'янської ономастики.

Актуальності зібрань науковців із пропріальних питань підкреслив у вітальному виступі і голова Української ономастичної комісії, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор **В.В. Німчук**. Наше завдання сьогодні — зберегти ойконімну спадщину України, — ще раз нагадав учений. В.В. Німчук наголосив, що нині вкрай потрібні адміністративно-територіальні довідники не тільки для перевірки достовірності наявності-відсутності певного населеного пункту, а й для майбутніх наукових пошуків у руслі видань історико-етимологічних словників ойконімів України.

© ЯЦІЙ В.О., 2009

На базових засадах лінгвістичного аналізу ойконімів зупинився у виступі «Основні засади лінгвістичного аналізу власних назв населених пунктів» **М.М. Торчинський** (Хмельницький). Опираючись на вже існуючі критерії характеристики пропріальної лексики, дослідник спробував створити нову схему аналізу слов'янських ойконімів.

Р.І. Остап (Львів) дослідив походження власної та загальної назви *osada* / *Осада* в українській мові у відповідній доповіді «Історія слова *osada* / *Осада* в українській мові». На численному фактичному матеріалі ономаст зумів показати досить складний шлях онімізації цього географічного терміна.

Учений із Воронежа **С.О. Попов** присвятив свій виступ аналітичному огляду Воронежської ономастичної школи в доповіді «Воронезька ономастична школа: формування й становлення».

Своїми спостереженнями над топонімічними особливостями категорії роду поділився **Я.П. Редька** (Чернівці) у доповіді «Родовий паралелізм в ойконімії Галицької та Львівської земель Руського воєводства». Дослідник із допомогою зафіксованого онімного матеріалу показав паралельні вживання роду в назвах західноукраїнських населених пунктів із XIV ст.

В.П. Шульгач (Київ) дослідив етимологію деяких назв поселень Рівненської області у своєму виступі «З історичної ойконімії Ровенщини». Дослідник представив історико-етимологічний аналіз таких ойконімів, як-от: *Баболоки*, *Баранне*, *Башарівка*, *Глинне*, *Глупанин*, *Кідри*, *Коблин* і под.

Етимологічному дослідженню топонімії іншої області України — Чернігівської — присвятив свою розвідку **О.В. Іваненко** (Київ) у повідомленні «З ойконімії Чернігівщини. 1—6». Доповідач докладно проаналізував деякі з чернігівських назв поселень, зокрема *Березна*, *Блистова*, *Ведильці*, *Ковпита* тощо.

Ю.А. Абдула (Київ) виступила з повідомленням «Особливості номінації ойконімів Харківської області». Акцентуючи увагу насамперед на складних і складених назвах населених пунктів, дослідниця змогла чітко виділити й охарактеризувати основні семантичні підгрупи ойконімів.

Із докладним лінгвістичним аналізом ойконімікону Хмельницької області виступив **С.О. Вербич** (Київ) у повідомленні «Ойконімія Хмельниччини (структурно-семантичний аналіз твірних основ)». Дослідивши такі подільські оніми, як-от: *Долочья*, *Збриж*, *Збруч*, *Іккава*, *Колом'є*, *Новолабунь* та ін., ономаст з'ясував першопричини мотивації цих ойконімів, визначив їх структурні (словотвірні) моделі.

Своїми спостереженнями над мікротопонімією однієї із західноукраїнських областей поділилася **О.І. Гулик** (Львів) у повідомленні «Мікротопонімія Північної Львівщини (дериваційний тип на *-івка*)». На пропріальному матеріалі дослідниця продемонструвала основну функцію складного форманта *-ів-к-а* — посесивну.

І.М. Нечитайло (Київ) у виступі «Деякі рефлекси праслов'янських діалектизмів в українській ойконімії» описала групу вузьколокальних діалектизмів (девербативів) праслов'янського походження, які стали твірною основою вихідних українських власних назв.

Результати дослідження історичної ойконімії Херсонщини представила **І.В. Єфименко** (Київ) в однойменному виступі. Дослідниця

докладно зробила історико-етимологічну характеристику таких назв поселень півдня України як *Верхній Рогачик, Каїри, Калга, Карга, Прогної, Чаплинка*.

З.О. Купчинська (Львів) доповіла про дослідження онімів із часткою-префіксом *не-* у повідомленні «*Nomen negativum* як твірна основа архаїчного ойконіма (назви з компонентом *не-*)». Ономастика на значному фактичному матеріалі архаїчних онімів продемонструвала функцію й семантичні особливості власних назв, що містять *nomen negativum*.

Питанням ойконімного словотвору присвятила свій виступ «Способи словотворення ойконімів Полтавської області» **А.В. Лисенко** (Кіровоград). Дослідниця яскраво й аргументовано проаналізувала дві тематичні групи ойконімів — назви населених пунктів доойконімного рівня деривації (первинні) та назви населених пунктів ойконімного рівня деривації (вторинні).

Н.Є. Михайличенко (Львів) виступила з повідомленням «Ойконіми України на *-івець* (*-овець, -евець*)», у якому звернула увагу на різномотивованість таких назв та зуміла встановити вихідний дериват для кожної з них.

Відтворенню минулого та показу сучасного м. Львова присвятила свій виступ «Власні назви діляниць та історичних частин м. Львова: минуле і сучасне» **Л.О. Остап** (Львів). Ономастика прекрасно розібралася з самими географічними термінами, які пізніше отримали ту чи іншу власну назву, а також поділилася спостереженнями над іменуванням багатьох об'єктів м. Львова.

Із результатами досліджень місцевих назв структурно-словотвірної моделі на *-ани* (*-яни*) виступила **І.Б. Царалунга** (Хмельницький) у повідомленні «Українські мікротопоніми на *-ани* (*-яни*)». Дослідження мікротопонімів загалом та власних назв мікрооб'єктів на *-ани* (*-яни*) зокрема, як вважає І.Б. Царалунга, нині надзвичайно актуальне й важливе, оскільки ці назви належать до онімів, що зникають.

«Назви населених пунктів Богородчанського району Івано-Франківської області (діахронічний аспект). II» — тема повідомлення **В.О. Яція** (Київ). Дослідник ойконімії Прикарпаття докладно зупинився на історико-етимологічному аналізі одного з районів Івано-Франківщини — Богородчанському.

Із заключним словом про роботу наукового семінару виступив **В.П. Шульгач**, який високо оцінив заслухані доповіді й повідомлення, підкресливши, що чимало з них — актуальні теми для майбутніх наукових пошуків.

В обговоренні доповідей взяли участь **С.О. Вербич, І.В. Муромцев, Р.І. Остап, Я.П. Редьква, В.П. Шульгач** та ін.

Матеріали наукового семінару опубліковано в щорічнику «**Студії з ономастики та етимології. 2009**» (К., 2009).

Василь Яцій (м. Київ)

Vasyl' Yatsiy (Kyiv)

THE SCIENTIFIC SEMINAR «OICONYMY OF UKRAINE: CONDITIONS AND THE DEVELOPMENT PERSPECTIVES» (Kyiv, September 17–18, 2009)

Keywords: onomastics, proper names, oiconym, microtoponym, historical oiconymy.